

GORENJEV

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 117. — Izdajatelj: Ivan Podlesnik. Odgovorni urednik: Val. Sitar. — Rokopisi naj se pošljejo, če mogoče, že med tednom.

Izhaja vsako soboto

== dopoldne ==

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Kranj v dobi liberalno-naprednega gospodarstva.

Lep si, Kranj, v svoji prirodni krasoti, ki kot orel čepiš v svežem gorskem zraku na pečinah med strugama zelene Kokre in brze Save! Vedno jasno nebo dovoljuje podnevno solnce, ponoči pa luni, da razsvetljuje ta tvoje ulice danes, kakor nekdanj v onih časih, ko te je Vitovec oblegal. Brzice tvojih rek ti ponujajo svoje moči, da se jih poslužiš v svojo korist. Izhodišče si z ature v prekrasni gorski svet. V tebi se steka trgovina najbolj oblagodarjenega dela Gorenjske.

Ustvarjen je Kranj za napredek, ali skoro nikjer ne najdeš nobenega sledu o napredku, ki bi kazal, da mestni gospodarji razumejo naloge časa.

In vendar smo čitali zadnjo soboto v „Laibacher Zeitung“, da ima Kranj že nad dve desetletji narodno-napredno občinsko zastopstvo. Zbrali so se očetje in neočetje mestnega napredka v ponedeljek 6. t. m. in so poslušali govor naprednjaka, ki je trdil, da je Kranj v zadnjih 20. letih zelo napredoval in da bo še bolj v bodočnosti. Kranj je dobil gimnazijo, mestno hranilnico, vodovod, dobil pa bo elektrarno, razsvetljavo, kanalizacijo in regulacijo. Govoru je sledilo čitanje imen kandidatov, in napredek Kranja bo v pravih rokah, če tudi volivci dne 23. t. m. izrečejo dosedanjemu napredku pohvalo. Ta napredek pa bo, da bo ostalov „Kranju vse po starem — Nur langsam, langsam fahren!“ Vsedel se je narodno-napredni oče in je hitro v svojo in korist mesta Kranja spisal nemško poročilo o narodno-naprednem volivnem shodu v „Laibacher Zeitung“.

Mi pa stopimo pred vso javnost in povemo na vsa usta, da stoji gospodarstvo kranjskega mesta ne v znamenju napredka, ampak v znamenju rakove poti.

Gimnazija, mestna hranilnica, vodovod — napredne pridobitve!

Gimnazije bi v Kranju ne imeli, ako bi ne bilo od liberalcev napadanega poslanca Globočnika in če bi tu ne odločevali možje, ki so bili vse prej kot žlahtniki „kranjske žlahte“. Kranj je dobil gimnazijo, ker je središče Gorenjske in pri tem ni prav nič odločeval napredni občinski odbor. Kdor pa količkaj pozna razmere, ve, da ravno sedaj vladajoča klika najbolj ovira razvoj tega zelo važnega zavoda. Kateri krščanski kmetski oče pa lahko brez skrbi pošlje svojega nepokvarjenega sina v okuženo ozračje liberalnega mesta?

Mestna hranilnica naj daje mestu potrebni kapital na razpolago za investiranje in naj regulira denarni promet. Tu imajo vsi mestni očetje pravico kontrole in po njih vsa javnost. Zato so pa šli nekateri napredni mestni očetje in so ustanovili konkurenčni zavod, „kreditno društvo“, ki je domena nekaterih, in izločen iz javne kontrole. Kreditno društvo je jemalo mestni hranilnici vloge. Da, liberalni mestni očetje so nagovarjali ljudi, naj vložijo denar pri „kreditnem

društvu“. Kako so lovili za „kreditno društvo“ denar onega kranjskega meščana, ki je pred kratkim podedoval veliko premoženje, to bi vedel povedati neki odvetnik v Kranju, ki je lepi načrt onemogočil. To napredno postopanje z napredno pridobitvijo se ne bo nikoli dovolj ožigosalo.

Vodovod. Ker ima v naši deželi večina S. L. S., so se začeli graditi vodovodi povsod, v vsaki vasi. V tem času je dobil tudi Kranj svoj vodovod, ker se je tudi naše mesto pritegnilo k splošnemu načrtu za kokriški vodovod. Liberalna pridobitev pri vodovodu pa je vodovodni stolp, ki ga lahko vsak potres razruši. Liberalci so tudi z grehi pričeli zgradbe, katere bodo stale Kranjce še lepe svote, ko bode treba napraviti one zgradbe, ki bi se imele zgraditi obenem z vodovodom.

To so torej one pridobitve, s katerimi kažejo liberalni mestni očetje na napredek Kranja v zadnjih 20. letih. Rajši naj bi bili molčali, kakor pa kazali svojo siromaščino!

Poglejmo malo bolj od blizu, kakšno da je Liberalno gospodarstvo v občini!

Imamo ubožnico, ki razpolaga z velikimi kapitali, katere so darovali kleriki in klerikalci, o katerih pa so podrobnosti znane le nekaterim liberalnim komandantom in ti o njih rajši molčijo. Razmere v ubožnici so pa take, da ubožci iščejo po hišah hrane, da se nasitijo in prosijo slame, da morejo spati na suhem, kajti ona slama, ki jo da napredna uprava ubožnice, je že davno segnila. Ubožci si ne upajo v ubožnico; cel Pungert ve, da so tam razmere, ki smrde do neba. Ob petkih cele tolpe beračev nadlegujejo dobre meščane. Človekoljubni Sajovčev Janko je obetal v občinskem odboru, da se bodo razmere izboljšale in da bodo šunder delajoči pouk godbe odpravili iz bolnice, toda še danes morajo ubožci poslušati za večerjo ne posebno ubrane glasove. Naši mestni očetje so vedno obljube ponavljali, da jim potem ni treba ničesar izpolniti.

Vodno moč ima mesto ob Savi na razpolago. Toda o tem se mora v liberalnem občinskem odboru molčati. Leti nadležni pristaši S. L. S. v zadnjem občinskem odboru si niso pustili mašiti ust in so drezali toliko časa, da so liberalni mestni očetje sedaj pred volitvami morali storiti saj nekaj, dasi bi bili, kakor po navadi, najrajše govorili samo o raznih miloščinah. Lep načrt za izrabo vodne sile je napravil g. inženir Křivanec. Veselili smo se elektrarne, toda občinski očetje so zavlačevali zadevo in jo srečno zavlekli, da pride v novi občinski svet, kjer jo upajo pokopati. Morda menijo, da v tem ne bodo imeli kontrole od mož S. L. S. in da bodo še nadalje pustili Savo lepo teči izpod Majdičevega mlina. Škoda, katero so storili tu v zadnjih dvajsetih letih ti Majdičevi petolizci, je ogromna.

Trotoar so menda enkrat v Matuzalemovih časih napravili v Kranju, takrat so morali tudi bolj izdatno posuti ulice, kajti danes je vse v

takem stanju, da ponoči v temi ljudem ni težko uganiti, kdaj da se pride v Kranj. Kadar človek cmokne v blato, ali pa do kolen v mlako, takoj ve, da se nahaja tostran savskega mostu. Da si pa kranjski meščan ne zlomi nog, gre rajši po sredi glavne ulice mesto po razritih kroglah ob strani. Sedaj pred volitvami obetajo nov trotoar in boljše ceste. Morda bo kak liberalen mestni oča celo rekel, da je tirolski porfir za tlake že na kolodvoru, kakor se to govori o materialu za razsvetljavo, ki baje v Ljubljani na kolodvoru čaka, da pride napredni zastop mesta Kranja in plača „Lagerzins“! Tako se godi, ko hoče „žlahta“ po svoje komandirati Kranj.

Razsvetljava v Kranju je pač najlepši dokaz naprednosti občinske uprave. Dvajset let je Kranj napreden, pa ima toliko svetilk, da bi jih kmalu na prstih seštel in pa takih, da jih v hipu malo močnejši veter pogasi. Mestni očetje sami zabavljajo zaradi te mizerije, kadar v temni noči z glavami butajo v kostonje, ker ni svetiljke, ki bi razsvetlila to egiptovsko temo na poti s kolodvora v mesto. Pod mestom navadno nikjer nobene luči, pešpot na klancu „pod Jelenom“ nobene, v mestu pa tuintam kaka lučka. Človek mora stopati po lužah, kvariti si obleko in zdravje, in to sedaj, ko imajo že vasi ob rekah svojo lepo električno razsvetljavo. Kranjski napredni mestni zastop pa je menda celih 20 let spal, da ni videl teme v Kranju, ali pa je bdel, ko je luna čarobno lepo obsevala mesto. Pravijo, da je načrt narejen, da je materijal že celo na kolodvoru, toda pri hitrosti naših mestnih očetov zna to šele v drugem desetletju postati napredna pridobitev.

Kakšno ima Kranj kopališče in kake razmere vladajo tam, kjer imajo mladiči naprednih mestnih očetov besedo, ne pa redar, to priznava napredna žlahta že s tem, da se hodi kopat v kopališča, ki jih je napravila Kokra sama.

Kaj odločuje v občinskem svetu, kaže prekladanje sejmov, ki se zadnji čas glavama žlahte Crobathu in Sajovicu na ljubo prakticira v veliko korist obrtnikov in trgovcev in onih, ki hodijo v Kranj kupovat in prodajat. Žlahta reče, drugi kimajo.

Napredni občinski svet ni imel smisla za nobeno moderno socialno oprasanje.

Poglejte vi, starši, v kakšno ljudsko šolo morate v Kranju pošiljati svoje otroke! Liberalni učitelji tekajo za stranko, ki je tako napredna, kakor so bili naši pred 100 leti, in zato si še sedaj mladina v temnih prostorih kvari vid. Ali se je napredni občinski svet v dobi 20letnega vladanja kdaj potrudil, da bi za središče Gorenjske pridobil kako strokovno šolo? Ali se je kaj storilo za obrtnika v Kranju? Ali je izpolnilo napredno županstvo zadnje čase pri vprašanju lokalnih železnic svojo nalogo? Kako je pa s tiamim mostom v Pungertu, ki veže mesto a hujanskim svetom?

Kaj se stori za olepšanje mesta? Poglejmo prostor pred savskim mostom, kako se po njem cedi gnojnica, da lahko vsak že pri vstopu v mesto vidi napredek! Krasna stavba je glavna cerkev, ali se pa kaj stori za olepšavo trga poleg nje? Za ohranitev zgodovinskih znamenitosti skrbi občinski svet s tem, da vestno hrani „Podrtije“ sredi mesta. Naša „Zvezda“ bi bila res lahko zvezda, če ni. Narava sama skrbi ob Savi, da je mogoče tujca kam peljati, kajti onstran Koke bi videl sicer romantičen svet, obenem pa tudi tak del Kranja, da bi se ga v dostojni družbi ne moglo imenovati s pravim imenom. In če zanese tujca pot v mesto in se ni ustrašil ne teme, ne blata, ne smradu pa ulicah, ga pa morajo pregnati neprestani kravali po znanih gostilnah, ki so v prijateljskih odnošajih z žlahto. To je skrb za tujski promet!

Važna vprašanja, s katerimi se dandanes pečajo vsi mestni zastopi, so: stanovanjsko vprašanje, higiena in kar je s tem v zvezi, v zadnjem času pa še draginjsko vprašanje. Kranj je dandanes še vedno tako stisnjen, kakor v onih časih, ko se je bilo treba braniti Turkov. V teh starih zaduhlih sobah stanujejo kranjski meščani in mora žalibog magnetena stanovači učeča se mladina. Poglejte blede obraze kranjskih dijakov, pa boste ž njih čitali, koliko smisla je imel napredni občinski svet za stanovanjsko vprašanje! Kakšen je tudi obljubljeni regulacijski načrt, o tem je sodba že izrečena: ponesrečen! Podnevi in ponoči lahko duhaš po Kranju, kako se zanima napredni občinski svet za zdravstveno vprašanje. Pogoj zdravega mesta je kanalizacija. Kdo je kriv, da je kanalizacija danes še vedno le na programu liberalcev? Ko se je gradil vodovod in se je z dinamitom vsekavalo kanale, tedaj je bil čas, da bi se bilo mesto obenem tudi kanaliziralo. Vodovod gradeča tvrdka je zato stavila zelo ugodne pogoje in je prigovarjala načelniku stavbinskega odseka v mestnem svetu, naj reši zadevo. Toda mečkali so celo reč in mečkali, govorili po gostilnah, da bodo kanali pod vodovodom inficirali vodo v ceveh nad kanali (!) in so srečno zavlekli važno zadevo. Kranjci bodo morali še drago plačati to naprednost, ko bodo vnovič razstreljavali trdo skalo za kanale. Takrat pa za to ne bode dovolj 50.000. Modro je zadnji občinski svet rešil draginjsko vprašanje. Čudno, da se na volivnem shodu liberalni govornik ni spomnil tudi te naprednosti; bi bilo saj kaj za smeh. Pet ton argentinskega mesa se je srečno prodalo — z izgubo 14 kron deloma v Kranju, deloma drugod in napredni občinski očetje so rešili draginjsko vprašanje za sedaj in za vse večne čase, kajti v nastali še hujši draginji ob suši so odborniki mirno spali na svojih lavorikah — ne, na argentinskem mesu.

Vse liberalno početje v Kranju stoji sedaj tudi v direktnem nasprotju s celim kurzom v deželi. Pod patronanco naših mestnih očetov predava urednik „Svobodne misli“ in dela propagando za šolo brez Boga. Ni čuda, če s tem ni zadovoljna večina našega vernega ljudstva in njegovo zastopstvo v deželni zboru in odboru. Splošna pot liberalizma na Kranjskem je rakova pot in s to potjo tudi v Kranju veljavni možje niso zadovoljni, zadovoljna je le „žlahta“, ki regira Kranj.

Ta komandiranja željna žlahta je črv, ki razjeda Kranj in zabranjuje vsak pravi napredek. Za tega črva je javna kontrola strup. Za Kranj in njegovo bodočnost bode sreča, če volitve dne 23. t. m. s takim zdravilom — z javno kontrolo po od žlahte neodvisnih možeh — ugonobijo škodljivca.

Slovenske občine in gospodarska društva — spominjajte se v svojih proračunih „Slovenske Straže“!

Dama

ki hoče pospeševati kožno nego, ki hoče izgubiti pege, ter doseči nežno mehko kožo in bel teint, se umiva le s

Steckenpferd lilijino mlečno mlo
(znamka Steckenpferd)

tvrdke Bergmann & Co., Tešin ob Labi. Komad po 80 vin. se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah s parfümom i. t. d. 17 50—41

Volilci!

Kandidatje za **volitev občinskega odbora**, ki bo dne **23. novembra** za mesto Kranj, so ti-le gospodje:

I. razred:

Oborniki:

Anton Dokler, c. kr. gimn. profesor v Kranju
Dr. Edv. Globočnik, okrožni zdravnik v Kranju
Ferdinand Hlebš, trgovec in posestnik v Kranju
Anton Koblar, župnik in dekan v Kranju
Franc Komatar, c. kr. gimn. profesor v Kranju
Franc Kuralt, gostilničar in posestnik v Kranju
Jernej Kušlan, trgovec v Kranju
Karol Windscher, svečar in posestnik v Kranju.

Namestniki:

Matija Bradaška, slikar v Kranju
Dr. Karol Capuder, c. kr. gimn. profesor v Kranju
Josip Likožar, trgovec in posestnik v Kranju
Josip Ovčjak, klobučarski mojster v Kranju.

II. razred:

Oborniki:

Anton Čop, vodja boletnega urada v Kranju
Rudolf Florjančič, ključavničar in pos. v Kranju
Ivan Kummer ml., zasebnik v Kranju
Rajko Marenčič, trgovec in posestnik v Kranju
Jernej Ručigaj, gostilničar in posestnik v Kranju
Ivan Savnik, trgovec in posestnik v Kranju
Anton Sušnik, c. kr. gimn. profesor v Kranju
Ivan Šuštaršič, kolar in posestnik v Kranju.

Namestniki:

Ivan Globočnik, urar in posestnik v Kranju
Franc Schilfrer, gostilničar in posestnik v Kranju
Viktor Skrem, cestni nadzornik in pos. v Kranju
Janko Šink, svečar in posestnik v Kranju.

III. razred:

Oborniki:

Ivan Bedenk, gostilničar in posestnik v Kranju
Anton Drukar, mizarski mojster v Kranju
Ivan Gorjanec, posestnik v Kranju
Anton Omerza, tovarniški poslovodja v Kranju
Ivan Papler, posestnik v Kranju
Valentin Sitar, kaplan v Kranju
Janez Šink, poljedelec v Kranju
Ivan Zupan, usnar in posestnik v Kranju

Namestniki:

Kristijan Babič, kovač in posestnik v Kranju
Karol Pečenko, mizarski mojster v Kranju
Kristijan Premrù, krojaški mojster v Kranju
Martin Tomc, poslovodja v Kranju.

Meščani, volite te kandidate soglasno!

**Meščanski volilni odbor
Slovenske ljudske stranke.**

Kmečke zveze.

Da imamo Slovenci političnih, gospodarskih in izobraževalnih organizacij primeroma več kot marsikak drug starejši narod v Avstriji, je gotovo. Odkar je pognala visoko iz domače zemlje katoliška organizacija, se je začelo slovensko ljudstvo po deželi organizirati zlasti v izobraževalnih in gospodarskih društvih. Z močjo teh organizacij je rastla tudi politična zavest med narodom in, kar je popolnoma naravno, kmet se je začel organizirati tudi politično. Najbolj prikladne organizacije za to so brezdvomno kmečke zveze. Imamo jih lepo število pri nas na Kranjskem. Ali pa tudi vse izpolnijo svojo nalogo? Ali slede namenu, ki ga imajo? Recimo naravnost, da jih dobra polovica dela prav malo. Kje naj iščemo vzrokov temu mrtvilu v kmečkih zvezah? Našteti hočemo nekatere nedostatke, da se popravijo:

1.) Pomanjkanje delavnih moči za vodstvo. V vsaki župniji imamo že toliko organizacij, da jih bo kmalu preveč. Ko se ustanavljajo, je navdušenje, ki se pa kmalu poleže, ako ni sile, ki bi gnala organizem naprej. Naši duhovniki so preobloženi z delom, med lajiki jih je pa pre-

malo, ki bi mogli vzeti vodstvo v roke. Včasih manjka tudi tistega, kar je pri skupnem delu glavno, požrtvovalnosti.

2.) Kmečke zveze imajo sicer svoja pravila, manjka jim pa nekakega poslovnik za podrobno delo. Ta poslovnik naj bi določeval zlasti odbor poslovanje. Pravilno vođen zapisnik članov, zapisnik zaupnikov v posameznih krajih, redne seje, večja mesečna ali vsaj četrtletna zborovanja, agitacija, dopisovanje v časopisih, poročila o odborovih sejah, zapisnik gospodarskih zadrug dotičnega okoliša in še mnogo drugih stvari naj bi označil ta poslovnik in dal navodila za ureditev.

3.) Kmečkim zvezam manjka nekake centralne, iz katere naj bi se dobivala navodila in kamor bi se lahko obračale po pojasnila. To središče naj bi imelo tudi nalogo, sklicati enkrat na leto skupaj zastopnike posameznih zvez, kjer bi se podala poročila o poslovanju in določila smer delu. To naj bi bil nekak občni zbor „Zveze kmečkih zvez“.

Vsega tega manjka. Zato naj bi se:

1.) O priliki poučnih tečajev ali predavanj pojasnjeval namen kmečkih zvez in izgojili voditelji. Saj imamo lepo Orlovsko organizacijo, v kateri je brezdvomno mnogo mladih fantov, kmečkih sinov, ki bi radi prevzeli tajniške posle.

2.) Izdalo naj bi se podrobno navodilo za poslovanje in založile v to potrebne tiskovine.

3.) Ustanovi naj se centrala za vse kmečke zveze, ki naj ima svojo pisarno, do katere bi se posamezniki in zveze lahko vedno obračale za pojasnila. Ta centrala naj bi pa tudi kontrolirala poslovanje posameznih zvez.

To so nekateri nasveti, napisani iz namena, da se stvar uredi in poživi. Potreba je tu, čas je tudi že. Ako pa se ta čas ne porabi, se utegne zgoditi, da bo prepozno in imeli bomo precej kmečkih zvez samo na papirju.

Iz parlamenta.

Dr. Šušteršičev govor. — Vihar zoper Stürghka. — Razbitost v klubih in zbornici. — Dr. Krek in Heilingerjeva kričavost.

Pretečeni petek je bil za Hrvatsko slovenski klub znamenit dan. Dr. Šušteršič je v izbranem govoru povedal vladi in strankam tako bridke, da jih še niso kmalu takih slišali. Bil je izborno razpoložen in tudi oblika njegovega govora dovršena. V tej sodbi nas ne zmoti tudi, kar piše pustolovski „Narodov“ poročevalec. Zlasti troje dejstev je bilo v njegovem govoru znamenitih. Vladi je povedal bridko resnico, da mora znati voditi, zbrati sile, ki tiče v parlamentu, če hoče biti sploh vlada. Nemškimi nacionalcem je odgovoril na izvajanja njih voditelja, Grofa, ki se je zavzemal za narodne manjšine, da sprejmemo njegovo stališče, da ga pa smatramo za prazno frazo in slepilo, dokler ga ne priznajo njegovi tovarši tudi za nas, za Koroško in Štajersko. Čehi so čuli po strani, kar smo občutili že davno v srcu. Dokler je bilo treba pomoči zoper vlado, smo jim bili dobri. Sedaj pa je hotel dr. Kramar brez ozira na nas voditi svoje ljudi v večino. Ako ne gre brez Poljakov, Nemcev in Čehov, brez nas tudi ne gre! V Avstriji je danes najvažnejše z ozirom na zunanje razmere jugoslovansko vprašanje. Avstrijska politika se ne neha pri Spielfeldu, kakor mislijo nekateri. Hrvatsko-slovenski klub ne more zaupati vladi, ki v svojem programu za nas ni imela nič besede. Zaupa pa sam vase in v ljudstvo, ki stoji za njim! Navdušenje v vrstah poslancev S. L. S. je bilo po tem govoru nepopisno. Vplival pa je kot mrzel curek na vlado in na razne stranke, zlasti tudi na Čeha.

Komedija, ki jo igrajo socialni demokratje in poslanci mest z argentinskim mesom — pri nas si o tem nihče ne upa več govoriti, saj vemo, kako je bilo n. pr. v Kranju in v Ljubljani — je dosegla svoj višek v tork med govorom ministrskega predsednika. V odseku se je namreč sklenilo, s slučajno večino 1 glas, da se naj uvažja argentinsko meso brez ozira na ugovor Ogrske. Temu sklepu se je protivil že Gautsch iz za njim Stürghk. Ko je ta izjavil, da bi vlada, ko bi tudi parlament kaj tacega sklenil, tega ne mogla izvršiti, so vprizorili socialni demokratje in dunajski judje in njih zavezniki divjo rabuko tako, da so besede ministrskega predsednika utonile v njih vpitju. Kakor se je pa pokazalo v četrtek v odseku, so kmalu prilili vode razbur-

ljivemu vinu in ne bo tako hudo, kakor se je zdelo.

Zbornico in njen položaj bi primerjal muzičnemu bolniku, ki se mu menjava toplota od dne do dne. Ta kriza ne prorokuje nič dobrega. Razbite so stranke v sebi. Češki agrarec nasprotuje Mladočehu, proti obema zastopa svoje stališče narodni socialc in radikalec. Taka mešanica se imenuje „enotni“ Češki Klub. Dr. Steinwender je za laško fakulteto, Wolf divja proti njej, Erb poroča o predlogih draginjskega odseka. Zahteva uvoz argentinskega mesa, pobija ga pa kot prvi protigovornik nemški agrarec dr. Damm. Ta godlja se pa imenuje nemška narodna „zveza“. Pri takih razmerah ni čudno, da stvar ne gre vkup. Vlada nima večine, stranke ne vedó, ali naj gredó proti vladi ali za njo. Za to mešanico se pa reži — rešitelj v atiski, prosluli § 14.

Da ne postane predolg čas v zbornici, pa poskrbè razni parlamentarni klovni. Prvo vlogo sta imela prejšnji teden Hummer in Malik. Za psokami je prišlo do resnobe, ker je Malik pošteno oplazil Hummra s pasjima bičema. Dunajske loteristovke so brž porabile to nenavadno priliko, stavile polno estratov na številko, ki pomenja v sanjskih bukvah bič, in jo res — zadele. Posebno vlogo pa igra bivši krščanski socialc, predmestni poslanec dr. Heilinger. Ta je sedaj divjak, zvezal se je z dunajskimi judi in, kjer more, tuli samo eno pesem — zoper dr. Weiskirchnerja, ki ga smrtno sovraži in ž njim vse, ki si upajo povedati, da je tudi kmet na svetu. Ko je govoril v četrtek dr. Krek mirno in stvarno, se je sprivil nadenj. Naši poslanci si pa niso pustili dopasti tega, in Heilinger bi bil skoro občutil Pišekove pesti, da ga niso prijatelji potegnili proč. Mož je pa sicer jako dobrovoľjen in je koncem dr. Krekovega govora mu začel celo pritrjevati. Dr. Krek se ga je otrešel prav nobel. Zato pa so njegova temeljita izvajanja o oderuštvi, ki ga vganjajo karteli, napravila tem večji vtisek.

Gospodarski del.

Kmetijsko šolo so ustanovili v Pred-dvoru 5. t. m. Pričela se je v nedeljo dne 12. t. m. Na ustanovnem občnem zboru sta predavala nadučitelj Jos. Mihelič „O prednostih kmetijstva“ in sadjarski inštruktor Martin Humek „Zakaj je danes samo kmetijstvo neobhodno potrebno“.

Splošni kreditni zavod za obrtne in gospodarske zadruga. Vlada je predložila parlamentu načrt novega denarnega zavoda, ki ima namen podpirati obrtne in gospodarske zadruga. Zadruga zveze in drugi na zadruga podlagi osnovani denarni zavodi naj bi imeli v tem nameravanem zavodu neko centralo, ki bi skrbelo za izravnavo denarja, sprejemala bi denarne vloge od članic in dovoljevala kredit iz lastnih in tujih vlog. Ta centrala bi se pečala tudi z bančnimi posli in bi izdajala zadolžnice. Namen ji je tudi, preskrbeti članicam priprost in dober upravni aparat ter na ta način znižati in zmanjšati režijske stroške.

Izvozní tarifi za okrogel les. Železniško ministarstvo namerava povzdigniti izvozne tarife za okrogli les. Da se to zabrani, so se zbrali prejšnji teden na Dunaju zastopniki velikih lesnih tvrdk in odločno protestirali proti nameravanemu povišanju, češ, da bi bili s tem najbolj oškodovani posestniki srednjih in manjših gozdov.

Ogrski dolžniki. Že dosedaj je bilo težko trgovcem pred sodnijo kaj doseči. Sedaj pa je ogrska vlada predložila zbornici tak zakon, da po njem sploh ne bo mogoče nič doseči upnikom v naši državni polovici. Ogrri so zvitli! Nedavno je nek advokat v Ljubljani dejal, da si upa prej dobiti pravdo na Kitajskem, kot na Ogrskem. Sedaj pa hočejo Ogrri svoje zakone še bolj priviti sebi v korist. Vsled tega je neki poslanec v našem parlamentu interpeliral justičnega ministra.

Velik mlin „Union“ je zgorel v Zagrebu. Škode je 2 milijona kron.

Laneno seme v ceni pada, ker je v Ameriki dobra letina. Lansko leto ob tem času je stalo po 45 kron, letos se dobi že za 34 kron. Zato je upati, da bodo prihodnje leto tropine ceneje.

Na Dolenjskem ni nič bolje kot na Gorenjskem. Krompir stane 6 K, jajca so po 10 vin. kos, liter fižola stane 44 vin. Vino je dobro, pa drago, liter po 56 do 60 vin. Po krčmah prodaja

jajo novo vino po 88 do 1 K 4 vin.; najceneje se ga dobi po gostilnah po 80 vin. liter.

Polom. Liberalna mlekarška zadruga na Dobračevem pri Žireh je v likvidaciji.

Poljedelski tečaj. Deželni odbor priredi to zimo in pomlad več kmetijskih tečajev. Živinorejske zadruga, podružnice c. kr. kmetijske družbe, kmetijska društva, izobraževalna društva in druge podobne organizacije, ki žele, da se pri njih prirede taki tečaji, naj to naznamijo do 1. decembra deželnemu odboru. Navedejo naj dan, kraj in predmete predavanj, in sicer sporazumno z občinskimi uradniki in krajnimi šolskimi sveti.

Zadruga tehtnice za živinorejske zadruga, koder se nalaga na železnico živina in pušča v veliki množini, bi bile zelo potrebne. Živinorejska zadruga na Rovih si je nabavila tako tehtnico.

Argentinsko meso v Trstu. Prejšnji teden je pripeljala ladja „Sofia Hohenberg“ večjo množino argentinskega mesa, ki pa je moralo romati v Italijo in Švico, ker ga avstrijska vlada ni pustila izkrcati. Letos pripeljete še dve ladiji meso iz Argentini.

Iz prememba zadruga zakona. Denar ni polomi v zadnjih letih pri nekaterih zadruga so odprli oči tudi vladi, da je predložila parlamentu nov zakon o obrtnih in gospodarskih zadruga. Novi zakon se razločuje od starega tako dalekosežno v nekaterih točkah, da se bomo obširneje pečali ž njim o priliki, ko se bo o njem razpravljalo v zbornici. Vsekakor je to važno dejanje za vse avstrijsko zadrugaštvu.

DOPISI.

Navidec. Občinske volitve bodo začetkom decembra. Kakor povsodi, tudi pri nas iščejo nekateri dlake v jajcu; iz malenkostnih osebnih ozirov rujejo zoper dosedanji odbor, ki pripada S. L. S. — in hočejo liberalca za župana. Može, pamet! Mi potrebujemo vodovod, liberalci ga nam ne bodo naredili; saj vidite, da liberalci povsod samo razdirajo, naredili pa še prav nič niso, najmanj še za kmeta. Volite županom, kogar hočete, samo liberalca ne!

Iz Nakloga. (Kmet in frak.) Da to dvoje ne gre skupaj, to je pač že preveč znano. Liberalci dobro vedo, da niso za kmeta in kmet ne zanje. Toda pridejo pa časi, ko se to vse pozabi in liberalc iz Kranja bi najraje občeval z zadnjim kmečkim očancem, ko bi le ta hotel ž njim. To opazujemo zadnji čas, odkar so se začele raznašati po vaseh glasovnice za občinske volitve v Kranju. Zadnje soboto smo imeli tudi mi med sabo nekaj liberalnih gospodov iz Kranja. To so bili pridni in prijazni! Mislili smo si, če so tudi doma ti ljudje tako skrbni in pridni, potem bi bile pač njih štacune, še bolj pa njih občina v najlepšem redu. Pa ni tako. Da so bili pri nas tako čili, je bil vzrok samo lov na glasovnice za volitve v Kranju. No in ti največji nasprotniki kmeta so mislili, da jih bo šel kmet v zahvalo, ker vedno zabavljajo čezenj, iz blata vleč in jim pomagat. Največja bedarija bi pač bila ta, da bi kmet tistemu, ki ga je pred kratkim na nekem shodu zaničeval kot največjega tepca, in to lahko dokažemo, sedaj pomagal do časti. Res je, da so vjeli nekaj glasovnic. In kako bi ne! Predno je gospodar vedel, kaj je dobil, sta ga že pregovorila liberalna lovca, da je podpisal pooblastilo. Celo tako sta bila pridna, da sta prišla po glasovnice še nekaj minut pred policajem. Ako nas kmetov drugače ne poznate, kot ob volitvah, ostane še takrat doma! Tistega vašega sladkanja in prižignjenega odkrivanja ne potrebujemo. In ne drznite se še kdaj agitirati s pomočjo hvalisanja vašega župana, saj ga poznamo. Saj ga vendar vidimo skoro vsako nedeljo, ko gremo v cerkev, da jo maha s puško na rami v gozd.

Kriša pri Trzinu. Jutri (v nedeljo) popoldne ob treh bo v stari šoli javen političen sod. Govoril bo poslanec g. Piber. — Za volitve, ki bodo menda šele konec prihodnjega meseca, se pridno dela na obeh straneh. Vloženih je bilo 58 reklamacij. Glede števila odbornikov še nismo na jasnem, ker utegne število volilcev vsled reklamiranja pasti pod 600.

Iz mošenjske občine. Občinske volitve v Mošnjah bodo, kakor se nam poroča, ovržene, posebno z razlogom, ker so bili v podobni Leše razglašene zaradi slabe pošne zveze en dan prepozno. — Poštena gostilničarica v Lešah dovoli kegljati le, kadar ni službe božje. — „Jutra ne na mizo,“ je rekla pridna gospodinja iz mošenjske občine; kam bo postaviti sv. popolnice, če kdo pri nas zbolil! — Samostojna (P) kmečka (?) stranka ima povsod gostilničarje za gospodarje. Vsaj za občine Podart, Mošnje, Begunje in Kovor je to že znano.

Iz Radovljice. Delo za preložitve ceste Pod mestom je deželni odbor izročil domačemu podjetniku g. Ivanu Deroiču, veletovarnarju na Lancovezu. Prav je, da deželni odbor upošteva domačine

in daje domačim tvrdkam in domačim delavcem zaslužek. G. J. Deroič se je izkazal že večkrat pri zgradbah cest kot zelo soliden podjetnik, ki je vredem vsega priporočila.

Iz Mengša. Pri nas je pri volitvah v vseh treh razredih zmogala S. L. S. Sedaj pa so vse razveljavljene; provzročili so to liberalci, ki so vplivali na župana, da je po končani reklamacijski dobi še nekaj volilcev sprejel v imenik. — To o navihani!

Z Vranjo Peč pri Kamniku. Pri nas smo ob občinskih volitvah premenili župana in polovico odbornikov. Vsi odborniki so pristali S. L. S. Razpor je bil samo krajevnega pomena, tako kakor navadno povsod drugod ob občinskih volitvah. Prejšnjemu županu se je zamerilo, da je izposloval v Trstu poštni rabirnalnik za oddaljeno vas Sp. Palovče, namešč za svojo hišo, v svojo korist. Sedaj upamo dobiti poštni nabirnalnik na Vranjo Peč, v središče pošnega okolisa, v središče naše župnije. Ko se je doznal izid volitve, je veliko veselost vzbudil posestnik F. G. s svojim vprašanjem: „Ja, kateri so pa sedaj klerikalci in kateri so liberalci? Vi, ki ste zmagali, ali mi, ki smo premagani?“ — Odgovor je lahak. Vsi smo pristali S. L. S.

Iz dežele svobode. (Nekaj za naše pijance, ki tišče v Ameriko.) V ameriški list „Glas Svobode“ je pisal Slovenec J. Z. to-le: „Pišem vam danes iz „Zamrežja“. Ko pitem te vrstice, sem v prostoru, ki je podoben ptičici, ki je v kletki. Tako se namreč godi nam, kršiteljem kenzovskih postav prohibicije. Vsem salonskiparjem v Kansas državi se godi jako slabo. Najslabša je pa ta, če je človek radi pijače obojen skozi omežje gledati. Gospod sodnik pošlje kršitelje postave 30 do 60 dni v zapor... Sedaj so pri nas posebno ostro prijeli kršitelje temperančarskih postav. Governer države je ukazal, da se morajo prostori, kjer se čumi, da teče alkohol — podreti in zažgati, in ta pravica je za vse tiste prostore, kjer se prodaja kaka alkoholna pijača. To so seveda naredili naši poslanci. Lansko leto so bili izvoljeni sami demokrati v Cherokee okraju; governer je pa dober republikanec in je še mnogo bolj nasproten pijači, kakor demokrati. Tudi je governer spodil iz službe starega šerifa, ker mu ni zaupal, in nastavil novega. Tudi drugim uradnikom se je grozilo, da bodo izpodeni iz službe, če ne bodo ubogali — temperančarjev. Tako vidite, dragi rojaki, se dela v deželi svobode!“

Glasom enako se glasečih sodeb glavnih zdravnikov dunajske c. kr. splošne bolnice v Wiedenskem okraju se je naravna Frau Jožef-ova grenčica izkazala odlično po prijetni lastnosti, da učinkuje zanesljivo razkrajajoče in odvajajoče že v malih količinah in brez vsakih stranskih pojavov.

V državnem zboru je govoril minister Zaleski za to, da se dvigne produktivna moč države in da zato potrebujeta varstva kmet in tovarniški delavec.

Finančni minister dr. Meyer je podal demisijo, ker je bil proti zvišanju uradniških plač, za katere ni našel pokritja. Vodstvo tega ministarstva bo baje prevzel Zaleski, dr. Braj pa postane poljedelski minister.

Rumunski kralj Karol je mnenja, da prihodnje pomlad utegne izbruhniti vojna na Balkanu in da se je treba pripraviti.

Socijalni demokrati vse Evrope izražajo na shodih želje, da bi se končala italijansko-turška vojska. Smilijo se jim tepeni Italijani, ki so sicer porabni anarhisti, kadar ni vojske.

Italijansko-turška vojska. V Tripolisu močno dežuje. Kolerica razsaja med Italijani in Turki. Turkom je prišlo iz Sirte na pomoč 6000 jezdecov. V boju pri Benghasiju je padlo 300 Italijanov.

Perziji je poslala Rusija ultimatum zaradi razžaljenja časti dveh uradnikov na konzulatu v Teheranu. Odstopil je perziški regent in vse ministarstvo. Angleška pošlje tja vojaštvo.

Novičar.

Volitve v Kranju. Liberalci se boje za svojo strahovlado, zato napenjajo vse sile in uganjajo gujusna nasilstva, ki že vsem presedajo. Agitatorji so zmenjeni s policajem, ki raznaša glasovnice, hitro se pridve za njim, s terorizmom, grožnjami in zvijačami pobero našim izkaznice in jih na nobeno zahtevanje več ne vrnejo. Poročali bomo o tekanju agitatorjev in njih vožnjah na kmete še prihodnjic. Našim somišljenikom kličemo: Ne dajte se ustrahovati od liberalcev! Naša stranka gre v boj za pošteno in pravično stvar, za kar vam jamči lepa lista naših kandidatov. Mi pa hočemo imeti besedo pri mestni upravi in jo bomo imeli!

Pozor, volilci! Zbirališče naših somišljenikov na dan volitve dne 23. novembra bo v dvorani „Ljudskega doma“ v Kranju.

Predavanje v „Ljudskem Domu“ v Kranju. Dr. Jurij Adlešič iz Ljubljane je zadnji četrtek obdelaval vprašanje glede dobrih, zdravih stanovanj. Ta problem je najvažnejše vprašanje modernih mest, ker se s tem odpravlja draginja in pospešuje kultura. Govornik je obširno razložil, kako se urejajo moderna mesta s posebnim ozirom na trgovino, obrt, promet in stanovanja in kako žalostno je ondi, kjer se to zanemarja. Omenil je tudi, s kakšnimi sredstvi naj manjša

mesta skrbe za ceno in dobra stanovanja za obrtnike in delavce. Špekulantom, ki pokupujejo svet za stavbišča in od tega bogate, naj se mesto upre, stavbišča pokupi in razprodaja v splošni blagor meščanov in razvoj mesta. Zgradbo novih hiš bo le nekoliko olajšal novi zakon od decembra 1910, ker bo država rajši prevzela skrb za jamstvo za drugo hipoteko. Potrebne so tudi stavbinske zadruge in posredovalnice za stanovanja. Lepi govor so poslušalci sprejeli s tem večjim veseljem, ker so spoznali, česa v Kranju vse manjka.

Poročil se je na Viču g. c. kr. davčni oficial Rajko Mlejnik v Kranju s hčerko tukajšnjega župana gđc. Maro Polak. Čestitamo!

Kranj. Po mestu so začeli polagoma posipati. Najlepše so posuli pred hišo bodočega župana g. Pirca in pa proti Frančiškoveu, kjer se Sajovec Janko rad izprehaja.

Vodovod v Kranju bo baje za dva dni zaprt, ker je počila neka cev. Prekurnišni mestni očetje niso nikoli utegnili misliti na take slučaje, zato so pokončali v Kranju vse vodnjake, ki so imeli še dobro pitno vodo. Veseli bodite, Kranjci, da vam je Bog dal Savo in Kokro, katerih vam županstvo ne more zapreti!

Srednjoveška tema. Od kolodvora v Kranju do mesta gori ena sama svetilka. Impertinentna zanikernost!

Smartno pri Kranju. Veliki zvon, daleč na okoli sloveč po svojem lepem glasu, je v soboto počil. Vžil ga je 1872. l. Hilzer; tehtal je 42 stotov.

Vodovod na Hrastje. C. kr. okrajno glavništvo v Kranju je izdalo rzsodbo glede načrta za podaljšanje vodovoda iz Kranja skozi vasi Čirčiče, Hrastje in Prebačevo. Za stavbeno dovoljenje ni ovir. Z zgradbo se pa ne bo pričelo prej, dokler ne bo osigurana državna podpora. Tu imajo tedaj besedo deželni odbor in naši državni poslanci.

Jernojevec iz Čirčič se prav žene za to, da bi v Kranju zmagali liberalci. Bomo enkrat izdali njegove Joštarske pridige.

Nosroča. Janez Žan, podomače Jarčev iz Struževega, je šel v torek 14. t. m. ob poldesetih zvečer ob Savskem bregu domov. Blizu Suhadolnika je padel po bregu in zadel z glavo ob kamen tako hudo, da si je prebil lobanjo in drugi dan umrl. — Ta nezgoda naj bi vendar zdramila naše mestne očance, da popravijo ograjo ob Savi.

Gospod Luka Dagarin v Puštalu je poslal našemu uredništvu obširno pojasnilo o svojih političnih in gospodarskih nazorih. O političnih zadevah nas prosi, da naj natisnemo sledečo njegovo izjavo: „Bil sem vedno pristaš „Slovenske ljudske stranke“ in sem tudi še sedaj, volil sem nje kandidatate ter vsakemu tudi ob volitvah tako svetoval, kar je bilo v korist te stranke.“ Ker se nadejamo, da bodo z možko besedo podani izjavi sledila tudi dejanja, brez pomisleka tu ustrezamo njegovi prošnji. Ne strinjamo se pa z gosp. Dagarinom glede povzdige glavnikaarstva. Iz dopisa se vidi, da je gosp. Dagarin nasprotnik vsake zadruge, in sicer deloma iz strahu, da bi utegnila zadeva izpodleteti, deloma pa zato, ker manjka „znanja in zaupanja drug v drugega, kar pri glavnikaarjih v Puštalu z žegnano lučjo zastoj iščeš“. Zadnja obsodba se nam zdi pretrda, prva pa premalo modra, kajti dobro urejene zadruge, ki dobivajo lahko podpore ne le v lastni moči zadrudnikov, ampak tudi od drugod, povzdigujejo obrt po vesoljnem svetu, in tedaj je to mogoče tudi v Puštalu. Da so med Puštalci možje, ki bi znali zadrugo dobro urediti, o tem ne dvomimo.

Trklj. Občinske volitve za trg bodo jutri od 9. do 1. popoldne. Vseh volilcev je nekaj manj kakor 600. Slovenski stranki nastopata složno v tej borbi; rdečkarji pa gredo seveda s kapitalisti. Se poznamo! Nemci delajo s surovo silo.

Duhovske zadeve. V nedeljo dne 26. t. m. bo v Dupljah inštalacija novega župnika č. g. Petra Bohinjca. — Razpisana je župnija Selca do 15. decembra.

V Bogunjah bodo volivni imeniki še enkrat razpoloženi, da bodo blagovolili reklamirati tudi „samostojni“ kmetje.

Gospodinjki tečaj v Radovljici. Kat. pol. društvo za radovljiški okraj bode letos v soglasju z deželnim odborom priredilo osemtedenski tečaj za odrasla dekleta radovljiškega okraja v Radovljici. Tečaj se bode začel 28. decembra in bode trajal do 27. februarja. Pouk se bode vršil v velikih in zelo prikladnih prostorih radovljiške graščine. Več o tem tečaju prihodnjic.

Pomožna akcija za Radovljico in okolico. Radovljica in okolica je veliko trpela vsled suše. Ljudem zelo primanjkuje krme za živino, posebno hudo je prizadeta prašičereja. Ko je bil objavljen razglas deželne vlade o pomožni akciji, so ljudje se takoj obrnili do svojih županstev v Radovljici, Lancovem in v Predtrgu in prosili potrebnih krmil. Zasnovana pomožna akcija bode dosegla svoj namen le, če se ljudem takoj priskoči na pomoč. Drugače je vse brez pomena, ker premožni posestniki že sedaj z največjo težavo preživljajo svojo živino.

Umrla je v Ljubljani gospodična Karolina Windischer, rojena Kranjca. N. v m. p.!

Črkostavec Ivan Lužar v Kamniku je umrl, ker ga je nekdo ponoči močno udaril na sence.

„Narod“ podtika ta umor klerikalcem, ko nihče ne ve, kdo ga je udaril.

* * *

Davak na žganje. Na hektoliter žganja misli vlada naložiti še 50 K davka, tako da se bo plačevalo od hektolitra skupaj 140 K.

Svarimo naše ljudi pred ogrskimi židi, ki razpošiljajo v zaprtih pismih na ogled loterijske loze. Le naglo s to šaro v ogenj, kdor noče biti osleparjen!

Novo železnice. Avstrijsko ministrstvo se je sporazumelo z ogrskim ministrstvom zaradi zgradbe železnic proti jugu. Sklenilo se je, zvezati Bosno in Hercegovino z Dunajem in Budapešto z železnicama prve vrste. Z Dunaja pojdejo brzovlaki po progi južne železnice napredni most, Zagreb, Sisek in dalje čez Novi, Banjaluko, Jajce, Travnik, Sarajevo. Treba bo le še napraviti progo Banjaluka—Jajce. Ogrska vlada doslej ni dovolila, da bi se Slovenci kmalu pripeljali v Zagreb, odslej pa temu konec. Iz Budapešte pojde železnica čez Brod v Sarajevo. Iz glavnega mesta Bosne pojdejo železnice proti Srbiji in proti Dalmaciji. Projekt železnice iz Ljubljane na Novo Mesto skozi Liko v Dalmacijo je padel. Stroški za železnico Ljubljana-Split bi bili namreč prevelikanski, o čemer se niti govoriti ne sme v naših časih draginje, in drugič tudi Ogrci ne puste, ker mora vse iti na Budapešto, nič nove zveze pa se ne sme napraviti med Slovenci in Hrvati. Iz Novega Mesta se bode menda pač napravila lokalna železnica proti Hrvaški, toda le do Metlike.

Napredna šola. „Učiteljski Tovariš“, ki pravi, da zastopa emancipacijske ideje in da je stanovoško glasilo, pripoveduje v eni zadnjih števil, kakšne primke dajo kmetje učiteljem in kako treba šolske nadzornike našeskatati. Ta čedni „Učiteljski Tovariš“ z veseljem naznanja, da kmetje (če je res) pravijo šolskemu voditelju pri D. M. v Polju „tutka“, in da naj nadzornik Maier v Ljubljani pazi, da ne bo „prav sramotno pritisnjen v ozadje, ker utegne nastati med ljubljanskim učiteljstvom proti njemu prava revolucija“. — Če so učitelji tako neotesani celo proti svojim tovarišem in nadzornikom, kakšni so šele proti drugim ljudem! Tovariše zmerjati in v ozadje pritiskati zna kmečki smrkolin brez učitelja. Učiteljem treba tedaj nekoliko več olieke, če hočejo biti vzgojitelji naše mladine. Radovedni smo tudi, kje jemljejo ubogi učitelji denar, da podpirajo ta posurovel liberalni list, ki je silno drag.

Požar. Vas Travnik pri Loškem Potoku je dne 14. t. m. deloma pogorela.

Kako se gibljejo štajeroi. Pred kratkim je bilo zopet več shodov. V Dramljah je imel govor dr. Hohnjec, nad 100 deklet je ondi pristopilo dekliški zvezi. V Motniku je imel shod poslanec dr. Korošec, v Prepoljah na Dravskem polju pa poslanec Pišek. V Čadramu, kjer so ustanovili podružnico „Slov. Straže“, je govoril urednik Kemperle. Pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah je bil velik shod živinorejcev celega okraja. Na shodu v Framu je imel govor dr. Leskovar in na shodu Kmečke zveze v „Narodnem Domu“ v Ptujju poslanec Brenčič.

Nemška pravdnost. Zasebno češko šolo na Dunaju v 3. okraju so mestni očetje zaprli in zapečatili. Čehi so naznanili mestnemu magistratu, da prepovedane šole ondi ne bodo več imeli, dokler zadeve ne reši upravno sodišče, in so prosili, da naj se jim sobe odpečati, ker so njihova lastnina in ker bo treba prostore posnažiti. Magistrat je milostno dovolil, da se prostori odpró vsak mesec le za en sam dan, če se hočejo posnažiti, drugače pa ostanejo zapečateni. Kaj bi bilo, ko bi Slovani z Nemci kje kaj takega počeli!

Slonkiewicz, slavni poljski pisatelj, je na lovu ponesrečil in je nevarnost za njegovo življenje. Po celem svetu se ljudje zanimajo zanj.

Kako dolajo protestantje. V letu 1910. so nabrali protestantje za „Gustav Adolf-Verein“ 2,172.413 04 M. Od svojega postanka (l. 1842) do konca pretečenega leta pa je društvo izplačalo podpor 54,697.825-98 M. Kakor se vidi, se protestantje nobenih žrtv ne ustrašijo, da le iznaredijo in izneverijo katoličane.

Dobro je zadel. „Politična katoliška agitacija je prava krščanska ljubezen“ — je rekel nedavno jezuit P. Kolb na Dunaju na shodu katoliškega

tiskovnega društva v Monakovem. Misli je P. Kolb razširjanje katoliških časnikov.

Slovenke, učiteljice na Balkanu. V Janici v Macedoniji je kongregacija usmiljenk iz Zagreba sezidala lani veliko, lepo hišo, v kateri je ljudska šola za bolgarska dekleta. Učiteljici sta Slovenki: Neža Golob in Marija Praprotnik. Zagrebška hiša usmiljenk ima nad 500 Slovenk. Zavodi zagrebških usmiljenk segajo od Carigrada do Kranja. Učenke v Janici so večinoma revne. Zato dobivajo v zavodu opoldne hrano in nekatere tudi obleko brezplačno. Letos je dobilo 30 bolgarskih sirot novo obleko od slovenskih dobrotnikov. Zavod dobiva podporo tudi od našega apostolstva sv. Cirila in Metoda.

Grozen zločin. Na Dunaju je 16. t. m. dr. R. Matkovič, hišni učitelj pri sekijskem načelniku pl. Holzknechtu, iz maščevalnosti, ker je bil odklonjen kot snubač, ustrelil Holzknechtovo hčer 24letno Marijo in njenega brata, svojega učenca 17letnega Jurija, 21letnega brata Roberta pa smrtnonevarno ranil. Nato je Matkovič ustrelil še samega sebe v desno sence. Nesrečni oče je obhajal prejšnji večer srebrno poroko. Matkovičeva rodbina je doma iz Črnomlja.

V Sianstlavu so zaprli bivšega soc. demokratskega poslanca Jawriewicza, ker je na sumu, da je pomagal Siczynskemu ubežati.

Potres so čutili dne 16. t. m. zvečer ob pol najstjih v Berlinu, Monakovem, na Dunaju in drugod. Trajal je 6 sekund.

V Tarnovu v Galiciji so bili gimnazijci v kinematografskem gledališču. Ko so se začele kazati podobe cesarja, so osmošolci začeli sikati in s demonstrativno odšli. Bili so izključeni Tarnov ima polovico Židov.

Slovenol v Ameriki so se pritožili, ker je avstrijska vlada dr. Šveglja, edinega konzula Slovenca v Severni Ameriki, odpoklicala zaradi izreka, da imajo slovenski narodi bodočnost in da so Slovenci s svojimi mišicami v okolici Pittsburgha naredili največ milijonarjev.

DRUŠTVA.

Smartin pri Kranju. Izobraževalno društvo priredi jutri, v nedeljo, dne 19. novembra ob treh popoldne igrokaz „Novi zvon na Krtinah“ in opero „Novi Salomon“.

Tržič. Ženski odsek društva sv. Jožefa priredi v nedeljo, dne 19. novembra ob pol 8. uri zvečer v društvenem prostoru veselico s petjem in igro „Krivoprisežnik“. — Igra se bo ponovila v nedeljo 26. t. m. ob 4. uri popoldne.

SLOVSTVO.

Obratniški koledar 1912, izdal in založil Josip Hauptman, je izšel in se prodaja po 60 h. Ta koledarček je zelo priročen in opremljen z mnogimi primernimi navodili za obrtnike.

Najnovejše vesti.

Dunaj. Ker bo dr. Zaleski postal prvi finančni minister, priporoča poljski klub kot ministra za Galicijo vladnega svetnika Vrobelnā. V proračunskem odseku je rekel včeraj ministriški predsednik, da finančni minister Meyer še ni odstopil.

Napetost med Avstrijo in Italijo narašča čimdalje bolj. Italijanski poslanik je povprašal na Dunaju, kaj pomenja pomnoženje čet v Bosni. Neki avstrijski parnik so Italijani na morju v Arhipelu ustavili in vse prešnofali, kaj vozi.

Na Nemškem je napravil potres mnogo škode na posloplj. Železniški most v Lavblingu se je porušil.

Srbski kralj Peter biva sedaj v Parizu. **Kitajsko.** V Hangčanu je 30.000 mož vladnih čet prestopilo k revolucionarjem. Pričakuje se velika bitka pri Nankingu.

Ustreljeni divji zajci

se dobijo vsak dan pri 18 4-4

Josip Fuso, stavbeniku v Kranju.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade

R. WOLF

Magdeburg - Buckau.
Podružnica na Dunaju
Dunaj, III., Am Heumarkt št. 21.
Patentno 8 26-3

vročeparne lokomobile

z brezventilnim preciznim upravljanjem

Originalno strojedelstvo Wolf . . . 10 — 800 k. s.

Obratni stroji s najvišjo popolnostjo in dobljkom
za industrijo in poljedelstvo.

Dosedaj izdelanih nad 800.000 k. s.

